

IEGUVUMI, ESOT EIROPAS SAVIENĪBĀ

Vecumposms:

pamatskolas vecākais posms un vidusskola

Metode:

stāsts pa vārdam

Laiks:

1 mācību stunda

Merķis:

pilnveidot skolēnu zināšanas par valsts un iedzīvotāju ieguvumiem, esot Eiropas Savienības dalībvalstij.

Materiāls ietver:

- mācību procesa norises aprakstu,
- idejas, kā skolēnus sagatavot improvizācijas teātra tehnikai "Stāsts pa vārdam",
- snieguma līmeņu aprakstu, ko izmantot, sniedzot skolēniem atgriezenisko saiti mācīšanās procesā (formatīvā vērtēšana) un arī temata noslēgumā (summatīvā vērtēšana),
- izglītības standartā noteiktos sasniedzamos rezultātus, uz kuriem šī metode palīdzēs virzīties,
- izziņas materiālu kopu tēmas dziļākai izpratnei gan skolotājiem, gan skolēniem.

MĀCĪBU PROCESA NORISE Sagatavošanās

Pirms skolēni sāk veidot izrādi, ir nepieciešams izpētīt materiālus par ieguvumiem, dzīvojot Eiropas Savienībā, būt gataviem par tiem brīvi runāt, minot dažus piemērus no dzīves. Lai to paveiktu, iesakām veikt tekstpratības uzdevumus, kas palīdzēs sistēmiski lasīt, apstrādāt un sev nepieciešamajā formā pārstrādāt jauno informāciju.

Atkarībā no laika resursa skolēni izziņas procesā var paši definēt ieguvumus vai sākumā klasē kopīgi vienoties par pieciem un tad veltīt laiku to izpētei. Skolēna Darba lapa (1. pielikums).

1. Iepazīsties ar izziņas materiāliem un sarindo ieguvumus secībā no svarīgākā (1.) uz mazāk svarīgo (5.)!
2. Pamato savas atbildes, atbildot uz jautājumu: Kāpēc izveidoju šādu sarakstu?
3. Meklē internetā, raksti no savas pieredzes vai jautā ģimenes locekļiem divus piemērus katram ieguvumam!

	leguvums	Kāpēc tieši man tas ir svarīgi?	Piemēri
0.	<p>Piemērs</p> <p>Aptuveni 8000 pilsētās visā Eiropas Savienībā varu pieslēgties sabiedriskajam internetam bez maksas.</p>	<p>Piemērs</p> <p>Ja es ar vecākiem aizbraucu ceļojumā, piemēram, uz Berlīni, varu tur atrast publisko internetu, par ko nav jāmaksā, un skatīties "TikTok" vai sazināties ar draugiem neierobežoti.</p>	<p>Piemērs</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pagājušajā vasarā ar vecākiem bijām Tallinā, tur varēja tikt pie publiskā interneta. 2. Māsa stāstīja, ka, kamēr viņa ar kori koncertēja Vācijā, vairākās pilsētās varēja tikt pie WiFi par brīvu.
1.			<ol style="list-style-type: none"> 1. 2.
2.			<ol style="list-style-type: none"> 1. 2.
3.			<ol style="list-style-type: none"> 1. 2.
4.			<ol style="list-style-type: none"> 1. 2.
5.			<ol style="list-style-type: none"> 1. 2.

Interaktīva stāstu izrāde “Pa vārdam”

Izrāde balstīta improvizācijas teātra tehnikā “Pa vārdam”, taču papildināta ar dažādiem skatījumiem, lomām, no kā stāsti tiek veidoti.

1. Izrādes vadītājs skatītājus iepazīstina ar šīs izrādes noteikumiem: tiks stāstīti vairāki stāsti par to, ko Eiropas Savienība dara cilvēku labā. Skatītāju uzdevums ir pirms izrādes sākuma izdomāt dažādas lomas, piemēram, skolēns, māsiņa tuvējā slimnīcā, mūziķis, hokejists, trīs bērnu mamma, digitālā satura veidotājs, benzīntanka darbinieks u.tml. – šīs būs lomas, kuru stāstus mēs dzirdēsim. Tāpat skatītāji tiek lūgti izdomāt dažus nejauši izvēlētos atslēgvārdus, piemēram, sarkans, skrūve, skriet, piliens, saplaisājis, laikapstākļi u.tml. Katrā stāstā tiks ietverts arī viens no šiem atslēgvārdiem. Lomas un atslēgvārdus vadītājs pieraksta uz lapas vai arī aicina skatītājus uzrakstīt uz lapiņām, lai vēlāk izlozētu.
2. Rindā nostājas pieci spēlētāji. Vadītājs ierosina, par kuru no ieguvumiem spēlētāji stāstīs, tad izvēlas vienu lomu un vienu atslēgvārdu. Spēlētāju uzdevums ir pa vārdam stāstīt par vienu no ieguvumiem, dzīvojot Eiropas Savienībā, no šīs lomas skatpunkta un iesaistot doto atslēgvārdu. Pa vārdam – tas nozīmē, ka katrs pēc kārtas drīkst pateikt tikai vienu vārdu, bet kopā jāveidojas loģiskiem teikumiem, kas savukārt veido loģisku stāstu. Par kuru no ieguvumiem viņi stāsta, tas ir spēlētāju ziņā. Rūpīgi klausoties cits citā, viņi uz vietas to izlemj, iepriekš nesarunājot. Piemēram, spēlētāji stāsta par vienoto valūtu eiro 20 Eiropas Savienības dalībvalstīs, to darot no hokejista skatu punkta un kādā brīdī iekļaujot vārdu *sarkans*.
3. Lai stāstu būtu interesanti klausīties, būtiski ir vingrināties tā plūdomā. Proti, mērķis ir, lai stāsts izklausītos, it kā to aizrautīgi stāsta viens cilvēks. Tas ir, plūstoši, ar atbilstošu intonāciju, nevis kokaini, ar pauzēm un monotoni.

Noslēgums un saruna

1. Izrādes vadītājs īsi kopsavelk, ka tikko skatītāji īsā laikā ieskatījās ieguvumos no dalības Eiropas Savienībā. Par ko etīdes lika aizdomāties?
2. Izrādes vadītājs vada sarunu, kurā aicina apspriest jautājumus: kas no dzirdētā jums katram šajā dzīves posmā ir visvarīgākais un kāpēc?

IDEJAS, KĀ SKOLĒNUS SAGATAVOT improvizācijas teātra tehnikai “Stāsts pa vārdam”

Skolēniem jāatgādina, kā izpaužas labs stāsts (pretstatā vājam, nekvalitatīvam stāstam), kādu stāstu ir interesanti klausīties (pretstatā garlaicīgam stāstam), kā arī to, kā latviešu valodā veidojas teikumi.

Piemēram, sarunā ar skolēniem iespējams secināt, ka:

- labs stāsts ir tāds, kuram ir sākums, vidus daļa un beigas;
- parasti tajā ir viens galvenais varonis;
- stāstā ir kāds sarežģījums, ar kuru tā galvenais varonis tiek galā;
- labā stāstā ir kāds pārsteigums;
- u.c.

Būtiski, lai skolēni paši domā un saviem vārdiem formulē, kāds ir labs stāsts, minot konkrētus piemērus.

Savukārt to, kā veidot loģiskus teikumus, iespējams aktualizēt, aizpildot teikumā tukšās vietas, piemēram: Jānis _____ uz veikalu, bet pusceļā _____ un nolēma _____.

Vai arī sakārtojot vārdus tā, lai veidojas loģisks teikums. Sofijai, atrada, iegravēts, uz, mīļajai, kurā, ceļa, gredzenu, Elīza, bija. (Elīza uz ceļa atrada gredzenu, kurā bija iegravēts: “Mīļajai Sofijai.”)

Pirms sākat veidot stāstus par ieguvumiem, esot Eiropas Savienībā, veidojiet stāstus par ikdienišķāku tēmu, piemēram, pēdējo klases ekskursiju. Tā skolēni apgūs metodi un varēs stāstīt par tēmu – ieguvumiem, esot Eiropas Savienībā.

VĒRTĒŠANA

Darbu uzsākot, skolēni tiek iepazīstināti ar vērtēšanas kritērijiem, ko tie nozīmē un kā mācīšanās procesa laikā skolēns varēs sasniegt sev vēlamu līmeni. Mācīšanās procesā, mēģinot etīdes, skolēni jāvērtē formatīvi, tas ir, sniedzot atgriezenisko saiti un nodrošinot iespēju to izmantot sava darba uzlabošanai, tādējādi šo vērtēšanas rīku izmantojot jau mēģinājumu procesā. Kad skolēni ir labi izpratuši vērtēšanas kritēriju nozīmi, aiciniet viņus sniegt atgriezenisko saiti savā vidū, izmantojot šo pašu snieguma līmeņu aprakstu.

Savukārt izrādē tas jums var kalpot vērtēšanas summatīvajiem mērķiem, tas ir, lai fiksētu skolēnu zināšanu un prasmju līmeni mācību procesa noslēgumā.

Kritēriji	Sācis apgūt	Apguvis daļēji	Apguvis	Apguvis padziļināti	Komentāri
Saturs	Stāstā par ieguvumiem, dzīvojot Eiropas Savienībā, iekļauti tikai daži fakti. Stāsts ir haotisks un/vai nabadzīgs.	Stāstā iekļauti dažādi fakti par ieguvumiem, dzīvojot Eiropas Savienībā, taču tie kopumā neveido loģisku stāstu. Stāstu ir grūti saprast.	Stāstā iekļauti dažādi būtiski fakti par ieguvumiem, dzīvojot Eiropas Savienībā. Vietām trūkst informācijas, bet stāstu kopumā var saprast.	Stāstā iekļauti dažādi būtiski fakti par ieguvumiem, dzīvojot Eiropas Savienībā. Tie izklāstīti secīgi, loģiski, radoši un skatītājus rosinoši.	<p><i>Saturs atspoguļo skolēnu tekstpratības rezultātu, proti, to, kādā mērā viņi ir izpratuši informāciju par ieguvumiem, dzīvojot Eiropas savienībā.</i></p> <p><i>Šo kritēriju šajā gadījumā var piemērot tikai grupai kopumā, jo, runājot pa vārdam, ir neiespējami fiksēt katra skolēna izpratni par tēmu individuāli.</i></p>
Partnerība un improvizācija (individuāli)	Aktieris dažreiz reaģē uz citu aktieru stāstiem un izpausmēm, tomēr bieži turpina savu stāstu, neņemot vērā pārējos.	Aktieris klausās citos, brīžiem izmanto citu teikto; ik pa laikam nereaģē un nepielāgojas izmaiņām stāstā.	Aktieris klausās citos, izmanto citu teikto, to papildinot; reaģē uz izmaiņām stāstā, pielāgojas, netraucē un neierobežo citu aktieru izpausmes.	Aktieris jutīgi klausās citos, izmanto citu teikto, to papildinot; reaģē uz niansētām izmaiņām stāstā, elastīgi tām pielāgojas un atbalsta citu aktieru stāstus un to izpausmes.	<p><i>Partnerība un improvizācija atspoguļo skolēna prasmes elastīgi reaģēt uz situāciju un izmantot savas zināšanas piemērotā laikā, vietā un veidā.</i></p> <p><i>Šajā gadījumā uzmanība būtu jāpievērš, vai katrs skolēns:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • saka savu vārdu, loģiski turpinot iepriekšējo (nevis, piemēram, sakot kaut ko pilnīgi citu vai nepareizā locījumā), • neietur liekas pauzes, bet saka savu vārdu tik raiti, cik tas notiktu, ja runātu viens cilvēks, • turpina un attīsta iepriekšējā skolēna balsi intonāciju, • izvēlas vārdus, kas virza stāstu uz priekšu, un to dara par tēmu.

IZGLĪTĪBAS STANDARTĀ NOTEIKTIE SASNIEDZAMIE REZULTĀTI, UZ KURIEM ŠĪ METODE PALĪDZĒS VIRZĪTIES

Sasniedzamie rezultāti sociālajā un pilsoniskajā mācību jomā	Sasniedzamie rezultāti kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā	Temats teātra mākslas/ vidusskolas kultūras un mākslas kursu programmas paraugā	Eiropas Savienībā nozīmīgi notikumi, tēmas
<p>S.3.3.1. Izsaka savas domas, kāpēc sabiedrības pastāvēšanai vajag noteikumus, un apspriež iespējas tos pilnveidot. Nosauc un ievēro noteikumus.</p> <p>S.6.3.6. Stāsta par Latvijas kaimiņvalstīm un Eiropas Savienības valstīm. Pamato, kādēļ valstīm ir jāuztur labas attiecības ar citām valstīm. Skaidro, kāpēc valsts ir aizsargājama.</p> <p>S.3.6.2. Vērtē savu rīcību attiecībā ar dažādu kultūras grupu pārstāvjiem.</p> <p>S.3.6.4. Atpazīst tradīcijas, kas ir ienākušas Latvijā no citām kultūrām, lai secinātu, kā mijiedarbojas dažādas kultūras.</p>	<p>K.6.1.7. Izmanto savu ķermeni un balsi monologa, dialoga un etižu veidošanā, balstoties uz personisko pieredzi un viedokli. Savu un citu veikumu izvērtē pēc iepriekš veidotiem kritērijiem.</p> <p>K.3.3.4. Stāsta par radošā darba gaitu, savu tehnisko un valodisko meistarību un izvērtē savu sniegumu atbilstoši iecerei. Atbildīgi izturas pret savu un citu veidotiem darbiem.</p>	<p>Pasakas radīšana Kā stāstīt, ar kustībām un intonācijām parādīt pašsacerētu notikumu?</p> <p>Runa Kā uzstāties ar saprotamu, klausītājam uztveramu runu un sadarboties ar auditoriju?</p>	<p>Ieguvumi, esot Eiropas Savienībā</p>

KĀDI IR IEGUVUMI NO VALSTS DALĪBAS EIROPAS SAVIENĪBĀ?

Eiropā valda miers, pilsoņiem ir tiesības dzīvot, mācīties un strādāt jebkur Eiropas Savienībā, ir izveidots pasaulē lielākais vienotais tirgus, tiek sniegta humānā palīdzība un attīstības palīdzība cilvēkiem visā pasaulē.

Dzīves līmeņa uzlabošanās: kopš iestāšanās ES visās nodarbinātības jomās būtiski ir augusi vidējā darba alga Latvijā.

Ekonomiskā attīstība: kopš 2004. gada Latvijas eksports uz citām ES dalībvalstīm turpina palielināties un dalība ES paver plašākas iespējas piekļūt pasaules tirgiem.

Finansiālā stabilitāte: par katru ES budžetā iemaksāto eiro Latvija atgūst vidēji četrus eiro; Latvijas dalība Eirozonā stiprina Latvijas finanšu sistēmu, tās noturību un konkurētspēju.

Atbalsts lauku un reģionu attīstībai: Latvijas lauksaimniekiem iestāšanās ES ir sniegusi iespēju izmantot vienotā tirgus priekšrocības, kā arī ES finansiālo atbalstu tiešmaksājumu un ārkārtas maksājumu veidā krīzes situācijās; ES finansējums ir sekmējis dažādu Latvijai būtisku pārrobežas projektu finansēšanu tieši transporta, digitālajā un enerģētikas jomā.

Ilgspēja: kopš 2004. gada Latvijā pieaudzis augstāko izglītību ieguvušo skaits, programma "Erasmus+" sekmē pieredzes apmaiņu un Latvijas izglītības sistēmas modernizāciju. Ar ES fondu līdzekļiem tiek realizēti pētniecības un inovāciju projekti, kuros piedalās nevalstiskās organizācijas, pētniecības institūcijas, uzņēmēji, kā arī citi interesenti. Līdz ar ES tiesību aktu pilnveidošanu apkārtējās vides piesārņojuma samazināšanā Latvija ir ieviesusi jaunus noteikumus.

AVOTS: *Latvija Eiropas Savienībā* (europa.eu)

KO EIROPAS SAVIENĪBA DARA MANĀ DZĪVĒ?

Vecāki

Eiropas Savienība atbalsta darba un privātās dzīves līdzsvaru, lai palīdzētu vecākiem pildīt ģimenes un darba pienākumus. Saskaņā ar ES likumdošanu visiem vecākiem ES ir tiesības uz noteikta ilguma bērna kopšanas atvaļinājumu, saglabājot darbavietu atvaļinājuma laikā.

Pensionāri

ES noteikumi nodrošina, ka pret visu valstu valstspiederīgajiem un pilsoņiem, uz kuriem šie noteikumi attiecas, ES ir vienlīdzīga attieksme. Aprēķinot pensijas lielumu, ņem vērā apdrošināšanas, uzturēšanās vai darba periodus citās valstīs. Pensiju, ja to pārceļ uz citu ES valsti, maksā un indeksē tāpat kā tad, ja tā netiktu pārceļta.

Sportisti

Katru gadu septembrī visā Eiropā tiek rīkota Eiropas Sporta nedēļa, kuras mērķis ir piesaistīt sportam un fiziskajām aktivitātēm lielāku skaitu eiropiešu – sākot ar bērniem un beidzot ar pensionāriem. ES finansējums tiek izmantots sporta stadionu, sporta zāļu būvniecībā.

Cilvēki ar dzirdes traucējumiem

ES noteikumi paredz, ka valstīm jānodrošina plašsaziņas līdzekļus nodrošināt, lai to pakalpojumi būtu pieejami cilvēkiem ar redzes un dzirdes traucējumiem.

Bērni, kuri lieto internetu

ES atbalsta pasākumus, kas sekmē bērnu un pedagogu, kā arī plašas sabiedrības digitālo prasmju apguvi. Tā, piemēram, atbalsta ikgadējās Droša interneta dienas atzīmēšanu un Drošāka interneta centru darbu katrā ES valstī. Ir izveidots arī spēcīgs tiesiskais regulējums cīņai pret bērnu pornogrāfiju internetā un bērnu personas datu aizsardzībai.

Skolotāji

Lielākā daļa cilvēku ir dzirdējuši par programmu "Erasmus", kuras ietvaros studenti var doties apmaiņas programmā uz kādu citu Eiropas valsti, taču tikai nedaudzi zina, ka šādā pieredzes apmaiņā var doties arī skolotāji. Viņiem ir iespēja uz diviem mēnešiem piedalīties kursos vai iesaistīties mācību darbā kādā no 33 valstu izglītības iestādēm, lai profesionāli pilnveidotos un iegūtu jaunus kontaktus.

Autovadītāji

ES pastāv saskaņota Eiropas Savienības autovadītāja apliecība, kas ir derīga visā ES teritorijā, kā arī Islandē, Lihtenšteinā un Norvēģijā. Tas atvieglo pārvietošanās procesu Eiropas Savienības iekšienē, jo autovadītājiem nav nepieciešami papildu dokumenti, kas atzītu viņu apliecības attiecīgajā valstī.

Žurnālisti

ES finansē Plašsaziņas līdzekļu plurālisma un brīvības centru, kas piedalās cīņā par labvēlīgas plašsaziņas līdzekļu vides veidošanu. Projektā tiek nodrošināts dažāda veida atbalsts: starptautisks juridisko ekspertu tīkls žurnālistu atbalstam, ziņojumi par preses brīvības pārkāpumiem, pārrobežu tīkli, kas paredzēti žurnālistu apmācībai, balvas par labākajām iniciatīvām tiešsaistes pētnieciskajā žurnālistikā.

Veģetārieši un vegāni

Pateicoties Eiropas Savienības 2011. gada regulai, cilvēkiem ir pieejama vienkārša un precīza informācija par pārdošanā esošo produktu sastāvu. Tāpat daudzie ES noteikumi par pārtikas kvalitāti palīdz izvēlēties veselīgu uzturu. Kā arī ES ir aizliegusi kosmētikas līdzekļus, kuru izmēģinājumos izmantoti dzīvnieki.

KO EIROPAS SAVIENĪBA DARA MANĀ REĢIONĀ?

Kurzeme

- Koncertzāli "Lielais dzintars" atklāja 2015. gada beigās, un tās izveidē Eiropas Savienības atbalsts sasniedza gandrīz 13 miljonus eiro.
- Ar Eiropas Savienības atbalstu aptuveni 14 miljonu eiro apmērā Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs kopā ar partneriem īstenoja Informācijas, komunikāciju un signālapstrādes tehnoloģiju valsts nozīmes pētniecības centra izveidi.
- Kurzemes reģionā ir būtiski uzlabojusies dzeramā ūdens kvalitāte un mazinājies dabas piesārņojums. Ar Eiropas Savienības atbalstu aptuveni 96 miljonu eiro apmērā tika īstenoti 97 ūdenssaimniecības projekti.
- 2019. gada 25. jūlijā atklāja Ventspils koncertzāli "Latvija" un Mūzikas vidusskolu, tās īstenošanā Eiropas Savienības atbalsts veidoja vairāk nekā 27 miljonus eiro.
- Ar Eiropas Savienības fonda līdzfinansējumu 15,9 miljonu eiro apmērā tika sakārtota Ventspils degradētā teritorija, izveidojot jaunu kultūrproduktu Ventspils Zinātnes un inovāciju centru, kas nodrošina plašākas izglītības iespējas, uzņēmējdarbības telpas, kā arī paplašina tūrisma sezonālītāti, veidojot jaunu kultūrvēsturisko mantojumu.

- Vienīgā Baltijā vēsturiski saglabātā 600 mm šaursliežu dzelzceļa kā kultūrvēsturiska objekta attīstībai ar 1,99 miljonu eiro Eiropas Savienības fondu atbalstu tika izbūvēts šaursliežu ceļa pagarinājums, nodrošinot tā iekļaušanu Ventspils transporta struktūrā un starptautiskā tūrisma aprītē. Ventspils Mazbānītis vēl aizvien ir iecienīts iedzīvotāju un tūristu vidū.
- Paplašinot rehabilitācijas pakalpojumu klāstu un uzlabojot pakalpojumu pieejamību visiem Latvijas iedzīvotājiem, piesaistot Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu 2,7 miljonu eiro apmērā, Ventspilī 2022. gadā atklāja Kurzemes Rehabilitācijas centru.
- Eiropas Lauku fonda lauku attīstībai (ELFLA) pasākums "Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos" – 2,66 miljoni eiro no ES – pārbūvēti 38 km grants seguma ceļu visā Ventspils novadā.
- Ūdenssaimniecības attīstības projekti (ERAF) – Eiropas Reģionālās attīstības fonds – īstenoti Piltenē, Tārgalē, Ventavā, Vārvē, Zūrās, Zlūkās, Jūrkalnē, Puzes pag., Blāzmas c., Usmā, Ugālē – 4 614 160 eiro ES finansējums.
- Eiropas Sociālā fonda (ESF) finansējums – projekts "Sveiks un vesels Ventspils novadā" – 251 566 eiro – veselības veicināšanas un slimību profilakses aktivitātes visa vecuma iedzīvotājiem.

Zemgale

- Projekta "Atver sirdi Zemgalē" mērķis ir Zemgales reģionā palielināt ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā personām ar invaliditāti un bērniem. Projekta kopējās izmaksas pārsniedz 5 miljonus eiro, no kuriem 85% ir Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējums.
- Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte ir īstenojusi nozīmīgus ERAF līdzfinansētus projektus, kuros universitāte darbojas gan kā vadošais partneris, gan sadarbības partneris.
- Jelgavas pilsētas slimnīcas C korpusa pārbūves projekts tiek īstenots ar ERAF atbalstu 1,8 miljonu eiro apmērā. Projekta mērķis ir uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālas un teritoriālas atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru.

ESF projekts "Atver sirdi Zemgalē"

- Daudzfunkcionālais pakalpojumu centrs "Laipa" Jelgavas novada Kalnciemā ar dienas aprūpes centru, grupu dzīvokļiem un specializēto darbnīcu pieaugušiem cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem;
- ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums bērniem ārpusģimenes aprūpē Elejā, Jelgavas novadā;
- sociālo pakalpojumu centrs "Zīle" ar dienas aprūpes centru pieaugušajiem ar garīga rakstura traucējumiem un silto smilšu terapijas istabu bērniem ar funkcionāliem traucējumiem Ānes ciematā, Jelgavas novadā;
- Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs (DSPC) "Laipa" Kalnciemā.
DSPC "Laipa" darbības mērķis ir nodrošināt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem, sniedzot atbalstu pilnvērtīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā.
<https://www.jelgavasnovads.lv/lv/strukturvieniba/daudzfunkcionalais-socialo-pakalpojumu-centrs-laipa>
- ERAF 2023. gadā atklāta pilnībā modernizēta tehnoloģiju vidusskola ar energoefektivitātes risinājumiem, saules paneļiem, zaļo klasi, darbnīcām utt.
<https://www.jelgava.lv/jaunumi/izglitiba/jelgava-atklata-viena-no-modernakajam-vidusskolam-valsti-atjaunota-tehnologiju-vidusskola/>.
- ERAF projekta Nr. 5.5.1.0/19/1/005 "Kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība Jelgavas pilsētā" ietvaros restaurēts objekts – Jelgavas Vecpilsētas dzīvesziņas un arodu sēta <https://www.visit.jelgava.lv/lv/apskates-objekti/muzeji-un-ekspozicijas/item/5129-jaunums-dziveszinas-un-arodu-seta>
- ERAF – 2022. gadā restaurētā Jelgavas senākā un vērtīgākā koka māja Vecpilsētas ielā 14 pēc vērienīga pārbūves un restaurācijas procesa un jaunas ekspozīcijas izveides vērs savas durvis apmeklētājiem. Būvniecības procesa laikā koka māja Vecpilsētas ielā 14 savienota ar blakus esošo mūra ēku, kas izveidota par Zemgales restaurācijas centru. Objekta atjaunošana īstenota Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansēta projekta Nr. 5.5.1.0/17/1/002 "Nozīmīga kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība kultūras tūrisma piedāvājuma pilnveidošanai Zemgales reģionā" ietvaros.

Vidzeme

- Vidzemes koncertzāli "Cēsis", kuras izveidē un rekonstrukcijā Eiropas Savienības atbalsts pārsniedza 10 miljonus eiro, atklāja 2014. gada pavasarī.
- Ar Eiropas Savienības atbalstu gandrīz 79 miljonu eiro apmērā reģionā uzlaboti notekūdeņu tīkli. Projekta ietvaros izbūvētas 15 jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un rekonstruētas 4 esošās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kopumā nepilni 97 km jaunu un 15,5 km rekonstruētu esošo kanalizācijas tīklu.
- Daudzdzīvokļu māju siltināšanas projektu iepriekšējā ciklā reģionā tika nosiltinātas 170 ēkas, un ar Eiropas Savienības atbalstu varēja atgūt līdz 50% no kredītu summas.

Latgale

- Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā īstenots nozīmīgs projekts "Vienota nacionālas nozīmes Latvijas akadēmiskā pamattīkla zinātniskās darbības nodrošināšanai izveide" (ERAF finansējums vairāk nekā 14 miljoni eiro).
- Daugavpils Universitātē ar ES fondu atbalstu ir īstenoti neskaitāmi vērienīgi projekti.
- SIA "Rēzeknes slimnīca" nesen noslēdza projektu, lai uzlabotu kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību reģiona iedzīvotājiem. Kopējās izmaksas pārsniedz 4 miljonus eiro, tostarp ERAF līdzfinansējums – 3 miljonus eiro.
- Rēzeknes novada pašvaldība pēdējos septiņos gados izmantojusi ES fondu iespējas, atjaunojot daudzus novada objektus, piemēram, uzlabojot autoceļu infrastruktūru un ēku energoefektivitāti Dricānu, Kaunatas, Nautrēnu, Maltas un Viļānu apvienības pārvaldēs, ieguldot vairāk nekā 18 miljonus eiro.
- Pēdējos septiņos gados Rēzeknes novada pašvaldība starptautisko projektu realizācijai izmantojusi ES programmu "Radošā Eiropa", "Erasmus +", "URBACT", "Eiropa pilsoņiem", "INTERREG" un citu programmu finansējumu par vairāk nekā 1,3 miljoniem eiro. Pašvaldības īstenotais "Erasmus+" projekts "INTEGRA" ("Tehnoloģiju integrēšanas speciālistu tīkla izveide skolēnu interešu izglītībā") bija viens no 93 labākajiem apbalvotajiem ES valstu projektiem 2023. gadā, iegūstot Eiropas Inovatīvas mācīšanas balvu pamatskolu izglītības kategorijā.
- 2014.–2015. gadā Rēzeknes novada pašvaldība ar ERAF līdzfinansējumu rekonstruēja vidusskolas Dricānos, Kaunatā un Nautrēnu pagasta Rogovkā, kā arī veica Maltas vidusskolas un tās stadiona rekonstrukcijas un labiekārtošanas darbus, ieguldot 11,5 miljonus eiro.

Pierīga

- 2015. gadā lidostā "Rīga" noslēdzās viens no vērienīgākajiem Eiropas Savienības finansētajiem projektiem. Investējot gandrīz 58 miljonus eiro Eiropas Savienības līdzekļu, tika pilnībā atjaunots skrejceļš un lidmašīnu stāvvietas, ierīkota moderna skrejceļa gaismu sistēma, atjaunoti vecie un izbūvēti jauni manevrēšanas ceļi un ātrās nobrauktuves, uzbūvēts jauns ugunsdzēsēju depo un iegādāti moderni ugunsdzēsības transportlīdzekļi un aprīkojums.
- Viens no populārākajiem dabas tūrisma maršrutiem reģionā ir lielā Ķemeru tīreļa laipa, kas atrodas Ķemeru Nacionālajā parkā. Ar Eiropas Savienības atbalstu pēdējo gadu laikā ir izbūvētas vai rekonstruētas laipas, takas, skatu torņi un citi objekti, palielinot apmeklētāju skaitu virs 100 000 gadā.
- Ar Eiropas Savienības atbalstu 48 miljonu eiro apmērā radītais viedais materiāls ir ļāvis uzņēmumam "Primekss" kļūt par vienu no Latvijas veiksmīgākajiem eksportētājiem un vienu no pazīstamākajiem industriālo grīdu ražotājiem Eiropā.

Rīga

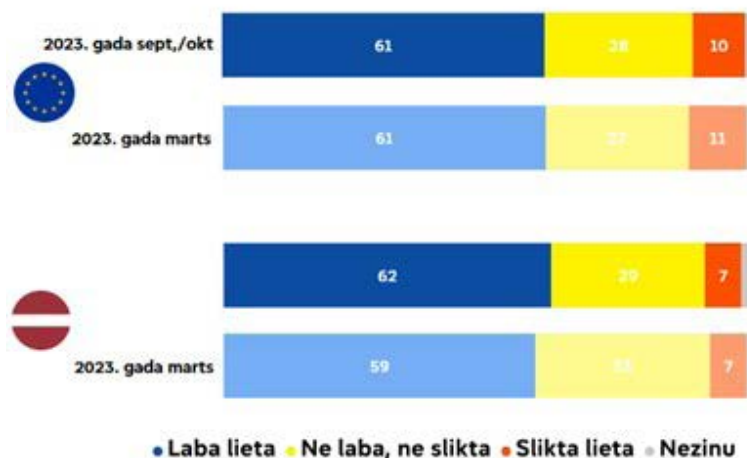
Lai veiktu nozīmīgas pārmaiņas vispārējā, profesionālajā un interešu izglītībā, Valsts izglītības satura centrs ar Eiropas fondu atbalstu no 2016. līdz 2021. gadam īsteno 6 daudzmiljonu projektus: "Kompetenču pieeja mācību saturā", "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai", "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai", "Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai" un "Profesionālās izglītības iestāžu efektīva pārvaldība un personāla kompetences pilnveide". ES fondu līdzfinansējums pārsniedz 80%.

KĀDUS IEGUVUMUS NO ES REDZ LATVIJAS IEDZĪVOTĀJI?

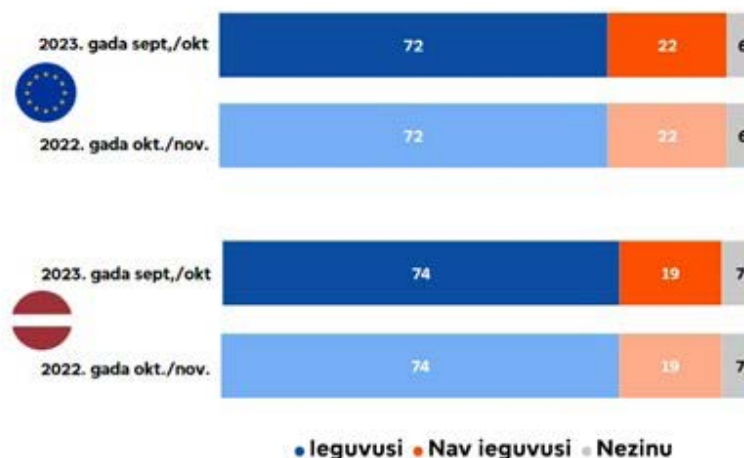
2023. gada Eiobarometra aptauja liecina, ka Latvijas dalību ES par ieguvumu Latvijai uzskata 74%, bet jauniešu grupā vecumā no 15 līdz 24 gadiem – 90%.

DALĪBA ES

QA7. Vispārīgi runājot, kā Jūs domājat, vai (MŪSU VALSTS) dalība ES ir...? (%)

QA9. Ņemot vērā visus aspektus, vai Jūs sacītu, ka (MŪSU VALSTS), kļūstot par ES dalībvalsti, ir ieguvusi vai nē? (%)

Avots: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3152>

Vienotais tirgus

Tas nodrošina preču, pakalpojumu un kapitāla brīvu apriti un ļauj cilvēkiem brīvi pārvietoties gandrīz visā kontinentā. ES pilsoņiem ir tiesības studēt, strādāt un pensionēties jebkurā ES valstī, kā arī katram ES pilsonim ir tiesības uz tādu pašu attieksmi nodarbinātības, sociālo pabalstu un nodokļu jautājumos kā attiecīgās ES valsts iedzīvotājiem.

Eiro

Eiropas Savienības oficiālo valūtu eiro šobrīd izmanto vairāk nekā 340 miljoni iedzīvotāju. Vienotas valūtas ieviešana ir novērsusi ar valūtas kursa svārstībām saistītos riskus un nostiprinājusi vienoto tirgu.

Telesakaru un digitālie pakalpojumi

Pateicoties noteikumiem par viesabonēšanas maksas atcelšanu, katram ir iespēja izmantot mobilo tālruni un tiešsaistes pakalpojumus visā Eiropas Savienībā bez papildu maksas.

Drošība un stabilitāte

Dalība Eiropas Savienībā nodrošina savstarpējos sakarus un dažāda veida atbalstu (informatīvo, finansiālo, resursu u.c.), lai veicinātu gan Eiropas Savienības iekšējo drošību, gan efektīvu Eiropas Savienības ārējo robežu aizsardzību. Katras valsts iekšējā drošība ir arī Eiropas Savienības iekšējā drošība!

Cilvēktiesības

Eiropas Savienības pamatvērtības un likumi nosaka nepieciešamību aizstāvēt cilvēktiesības, ko Eiropas Savienība arī efektīvi dara. Iedzīvotājiem pastāv iespēja vērsties Eiropas Cilvēktiesību tiesā gadījumos, ja viņi uzskata, ka valsts, kam saistoša ir Eiropas Cilvēktiesību Konvencija (tādas ir 46), ir pārkāpusi kādas no cilvēka pamattiesībām, ko aizstāv Konvencija.

Atsauces:

1. Eiropas Parlamenta izpētes dienests (n.d.). *Ko manā labā dara Eiropa*. [Tiešsaistē]. Pieejams: <https://www.what-europe-does-for-me.eu/lv/portal>
2. Eiropas Savienība. (n.d.). *Eiropas Savienības galvenie sasniegumi un iedzīvotājiem sniegtās priekšrocības*. [Tiešsaistē]. Pieejams: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/achievements_lv
3. Eiropas Komisija. (2023). *Īss ceļvedis par ES*. [Tiešsaistē]. Pieejams: <https://op.europa.eu/webpub/com/short-guide-eu/lv/>

2. pielikums

IZZIŅAS MATERIĀLS SKOLĒNAM

1. Iepazīsties ar izziņas materiāliem un sarindo ieguvumus secībā no svarīgākā (1.) uz mazāk svarīgo (5.)!
2. Pamato savas atbildes, atbildot uz jautājumu: Kāpēc izveidoju šādu sarakstu?
3. Meklē internetā, raksti no savas pieredzes vai jautā ģimenes locekļiem divus piemērus katram ieguvumam!

	ieguvums	Kāpēc tieši man tas ir svarīgi?	Piemēri
0.	Piemērs Aptuveni 8000 pilsētās visā Eiropas Savienībā varu pieslēgties sabiedriskajam internetam bez maksas.	Piemērs Ja es ar vecākiem aizbraucu ceļojumā, piemēram, uz Berlīni, varu tur atrast publisko internetu, par ko nav jāmaksā, un skatīties "TikTok" vai sazināties ar draugiem neierobežoti.	Piemērs 1. Pagājušajā vasarā ar vecākiem bijām Tallinā, tur varēja tikt pie publiskā interneta. 2. Māsa stāstīja, ka, kamēr viņa ar kori koncertēja Vācijā, vairākās pilsētās varēja tikt pie WiFi par brīvu.
1.			1. 2.
2.			1. 2.

	leguvums	Kāpēc tieši man tas ir svarīgi?	Piemēri
3.			1. 2.
4.			1. 2.
5.			1. 2.